

'Kroniek'

*Mededelingen
Oudheidkundige Kring
Voorst*

*25e jaargang nr. 1
2002*

Oudheidkundige Kring Voorst

(opgericht bij notariële acte van 8 maart 1978)

Dagelijks bestuur

Voorzitter:

G.J. Oolman, Oolmansweg 5, 7384 ST Wilp, tel. (055) 323 12 44

Secretaris:

J.A. Roosenschoon, Rozendaalseweg 11, 7396 BB Terwolde, tel. (0571) 29 17 41

Penningmeester:

M. Niemeijer, Schoolstraat 31, 7383 CC Voorst, tel. (0575) 50 14 99

Leden:

R. Egberts, Verdijkstraat 7, 7391 SJ Twello, tel. (0571) 27 44 49

J. Groenberg, Hietweideweg 30, 7391 XX Twello, tel. (0571) 27 60 37

Mr. J.H. Hermsen, Rozenhoflaan 10, 7201 AV Zutphen, tel. (0575) 51 52 48

J. Lubberts, Kon. Wilhelminastraat 10, 7396 AD Terwolde, tel. (0571) 29 17 60

G.B.J. Reinders, Wijkseweg 32a, 7396 BD Terwolde, tel. (0571) 27 43 32

J.A.M. Schutte-Geurtsen, P. Heinstraat 15, 7391 WK Twello, tel. (0571) 27 37 01

Kroniek

Kroniek is het mededelingenblad van de Oudheidkundige Kring Voorst en verschijnt vier keer per jaar. Het wordt gratis toegezonden aan de leden van de Oudheidkundige Kring Voorst en is in beperkte aantallen te koop bij het VVV-kantoor in Twello en boekhandel Oonk in Twello.

Publicatie of overname van artikelen, geheel of gedeeltelijk, is alleen toegestaan met schriftelijke toestemming van de redactie en de auteurs.

Redactie-adres: H. Kleinjan, Langestraat 51, 7419 AR Deventer (De Worp), tel. (0570) 641 648, e-mail: "kroniek@email.com".

Werkrumte Oudheidkundige Kring Voorst

Stationsstraat 59a

7391 EJ Twello

tel. (0571) 27 70 90

Geopend op dinsdag en woensdag van 9.00 tot 16.00 uur en op donderdagavond van 19.00 tot 21.00 uur.

ISSN 1384-8682

Kroniek 2002-1

Kroniek

Januari 2002, 25e jaargang nr. 1

Inhoud

	Blz.
Activiteitenplanning	2
Van de redactie	2
Van de bestuurstafel	J. Roosenschoon 3
Vrijwilliger gezocht	3
Gewone, aparte dingen	L. Sevenster 4
Kerkorgel Bussloo weer in oude staat	H. Kleinjan/Tinus van 't Slyck 5
De familie Bussemaker in Twello	A.M.W. Resius 6
De drie sarcofagen van Teuge	J.J. Speelziek 14
Nieuws van het gemeentearchief	A. de Rek 18
Even voorstellen...	A. Geerts 22
Cursus genealogie	J. Groenberg 23
Genealogische vragen	24
Een bijzondere foto	K.W. Gorter 25
Zigeuners	J. Lubberts 26
Het Veeren Bedde	F. Roos 28
Uit de bladen	J. Roosenschoon 32

Foto omslag

"De Kolkhof" in de winter van 1949; op de voorgrond het dochttertje van de familie Van Drooge. (Zie artikel "De familie Bussemaker in Twello"). (Coll. A.W. Peet).

Tenzij anders vermeld komen alle foto's in deze Kroniek uit de collectie van de O.K.V.

**Uiterste inleverdatum kopij voor de volgende Kroniek:
1 mei 2002**

Kroniek 2002-1

1

Activiteitenplanning

Algemene ledenvergadering en lezing "het IJsselgebied tussen Bronkhorst en Deventer" - donderdag 11 april 2002

Op donderdag 11 april 2002 wordt de jaarlijkse ledenvergadering gehouden; vanaf 20.00 uur in dorps huis "de Pompe" in Wilp.

Aansluitend aan de ledenvergadering houdt Job Teeuwen uit Lochem een dialezing over het IJsselgebied tussen Bronkhorst en Deventer. De IJssel is de mooiste van onze grote rivieren, zeker het gedeelte tussen Deventer en Bronkhorst. Niet alleen het landschap, ook de cultuur en het verleden - met onder andere Zutphen en Deventer als belangrijke Hanze-steden en de rol van de bannerheren van Bronkhordt binnen het hertogdom Gelre - zijn de moeite waard om er meer van te horen vertellen.

Wat heeft zich in het verleden afgespeeld? Wie was de dikke hertog en wat was zijn rol binnen de strijd tussen de Bronkhorsten en de Heeckerens?

Vergeet niet het landschap met zijn bloemrijke dijkellingen, de Veluwe bandijk, de vele wielen en niet te vergeten de ruïne van Nijenbeek en u vermoedt wel dat dit gebied veel stof tot vertellen geeft. Ook de plaatjes die daarbij getoond worden zijn het bekijken meer dan waard.

Excursie Park Het Loo - zaterdag 25 mei 2002

Op zaterdag 25 mei a.s. is er een excursie in Park Het Loo in Apeldoorn. De heer G. Maassen verzorgt een rondleiding door het park waarin zowel voor het landschappelijk schoon als voor de historie van het Huis van Oranje aandacht is.

Aanvang is 14.00 uur. De excursie duurt plusminus anderhalf uur. Het is een stevige wandeling, dus trekt u uw wandelschoenen aan.

We verzamelen ons op de parkeerplaats bij Paleis Het Loo, links van het loket.

U betaalt alleen de entreekosten van het park (circa 2 euro); de OKV neemt de overige kosten voor haar rekening.

Van de redactie

Op onze vraag in de vorige Kroniek om uw medewerking voor de nieuw te starten rubriek 'Namen' kregen we gelukkig al snel een reactie. De heer Franz Roos beschreef de geschiedenis van "Het Veeren Bedde", een stuk grond aan de Huttendijk in de buurtschap Appen.

Verder kregen we van de heer A.M.W.

Resius een artikel met de nodige namen van huizen en families erin. En we kregen een verhaal van de heer J.J. Speelziek over zandstenen sarcofagen met daarin gekoppeld een uitleg over het fenomeen (Bentheimer) zandsteen.

Met deze en alle andere bijdragen wenst de redactie u veel leesplezier.

Van de bestuurstafel

door J. Roosenschoon

Allereerst wil het bestuur alle lezers van dit blad een heel goed nieuw jaar wensen. Ook voor onze vereniging willen we er een actief en gezond jaar van maken. Dat kunnen we als bestuur natuurlijk niet alleen. Initiatief van leden is daarom van harte welkom. Heeft u een idee voor een onderzoek, een project, een ledenavond of een excursie? Laat het ons weten. Wilt u meewerken aan de fotocollectie of aan de documentatie? U bent van harte welkom. U kunt contact opnemen met één van de bestuursleden.

Binnen de vereniging zijn we nog druk doende met de automatisering. Naast de grote computer die we vorig jaar aangeschaft hebben om de fotocollectie in op te slaan, zijn we aan het kijken hoe ook de beschrijvingen van de foto's zo effectief mogelijk ingevoerd kunnen worden. De heren Borgonje en Van der Liende bewijzen ons hierbij goede diensten.

Vrijwilliger gezocht

De redactie van de Kroniek zoekt een vrijwilliger die een index wil maken op de Kroniek. De Kroniek gaat nu haar 25^e jaargang in en dat betekent dat er veel artikelen verschenen zijn. Maar het is moeilijk om een artikel dat "ooit eens" in de Kroniek heeft gestaan terug te vinden. Terwijl daar wel regelmatig naar gevraagd wordt.

De bestaande index gaat niet verder dan de titels van de artikelen. Je moet dus weten in welk jaar het artikel ongeveer verschenen is om het snel te kunnen vinden. Bo-

Verder discussiëren we over de noodzaak van een internetaansluiting in onze werkruimte. Veel archieven en andere instellingen zijn nu via internet te raadplegen. Aan de andere kant: het is voor ons als vereniging nogal kostbaar en de meeste mensen die dat willen zijn ook thuis wel voldoende hiervoor uitgerust. Voorlopig kunt u dus nog niet aan de Stationsstraat de digitale snelweg op.

Ook over een website van de OKV wordt gedacht. Er zitten nog wel wat haken en ogen aan. Vragen als: wie zou hem moeten maken en onderhouden, wat zou er precies in moeten dienen zich aan. Als er leden zijn die hier ideeën over hebben kunnen zij met Ruud Egberts contact opnemen. Verder maakt ook de gemeente Voorst een eigen website. Hier liggen misschien voor ons mogelijkheden om daarbij aan te haken. Kortom er is nog veel in ontwikkeling.

vendien zegt een titel niet altijd alles over de inhoud van het artikel.

Het zou erg handig zijn wanneer we een index zouden hebben die het mogelijk maakt op trefwoorden te zoeken.

Kortom: wie heeft er zin om mee te denken en mee te werken aan een index?

Belangstellenden kunnen zich melden bij de redactieleden Gerrie Groenewold, tel. (0575) 50 21 04, Judith Roosenschoon, tel. (0571) 29 17 41 of Harry Kleinjan, tel. (0570) 641 648.

Gewone aparte dingen

De voordeur

Een moderne woning waarbij de voordeur niet in de voorgevel zit is heel gewoon, maar een oude boerderij zonder voordeur in het front is heel apart.

In 1992 mocht ik van de heer A.M.W. Resius een album overfotograferen met kiekjes van alle bezittingen van de familie Resius in Terwolde. Alle foto's kon ik herkennen, behalve één boerderij met de luiken geschilderd in de kleuren van de familie Resius. Onder de foto stond slechts het jaartal 1935. De foto heeft als puzzel in het "Voorster Nieuws" gestaan. Volgens meerdere reacties zou het "De oude Weide" aan de

door L. Sevenster

Twelloseweg 23 in Terwolde kunnen zijn. In 1983 heb ik, voor de gemeentelijke monumentencommissie, de boerderij "De Oude Weide" gefotografeerd. Het is een eenvoudige boerderij van het halle-huistype met langsdeel, met een geheel door rief gedekt zadeldak met wolfseinden. In de voorgevel zitten vier vensters met empire schuiframen. De voordeur zit in de zijgevel. Op het kiekje van de heer Resius zien we echter een deur in de voorgevel, met vlak er voor een pomp. De vraag is dus: Is het wel dezelfde boerderij? Het antwoord vinden we in het bouwkundig archief van de gemeente Voorst.

Boerderij "De Oude Weide", Twelloseweg 23 te Terwolde in 1983. (Foto L. Sevenster.)

Toen de familie B.H. Wassink er in 1953 als nieuwe pachter kwam wonen, is het huis intern verbouwd. Tevens is de voordeur vervangen door een venster met schuiframen. Op 11 december 1999 verliet de familie Wassink de pachtboerderij, waarna "De Oude Weide" werd verkocht. De nieuwe eigenaren lieten het pand verbouwen tot woonboerderij. "De Oude Weide" staat nog steeds op de gemeentelijke monumentenlijst.

"De Oude Weide" in 1935. (Foto A.M.W. Resius)

Kerkorgel Bussloo weer in oude staat

door H. Kleinjan / Tinus van 't Slyck

Na jaren van afwezigheid is het trompetregister teruggekeerd in het orgel van de St. Martinuskerk van Bussloo.

In 1846 schonk Johannes Wilhelmus Aloysius Baron van Wijnbergen aan de St. Martinuskerk een nieuw orgel, gebouwd door orgelbouwer Naber uit Deventer. Het was een balustradeorgel, waarvoor achter in de kerk een kleine koorzolder werd aangebracht. Omdat die koorzolder te klein was om aan een koor een ruime plaats te geven, werd het orgel van de balustrade geplaatst tegen de muur van de kerk. Omdat men het orgel toch moest kunnen stemmen werd het trompetregister, één van de belangrijkste registers van een orgel, verwijderd. Bij de restauratie van de kerk in 1989 kwam het orgel weer op de plaats te staan waarvoor het gebouwd was, maar het trompetregister ontbrak nog steeds.

Dankzij een royaal gebaar van Baron van

Wijnbergen, die het orgel terug wilde zien in de staat waarin zijn oudoom het geschenken had, konden orgelbouwers gebroeders Reil uit Heerde dit register op zeer vakkundige wijze terugbrengen, geheel in de stijl van orgelbouwer Naber. Op 13 januari jl. werd het vernieuwde orgel feestelijk in gebruik genomen. Ter gelegenheid daarvan schreef Tinus van 't Slyck het volgende gedicht.

Bussloo

"Trompetten en claretten
En veelkens alzowel":
Bert Matters orgelspel
Mocht extra luuster zetten
Bi Noabers instrument
Da w'noe volmaakt weer kent.

Tinus van 't Slyck

De familie Bussemaker in Twello

door A.M.W. Resius

Bij bestudering van de geschiedenis van Twello kom ik enige malen en op verschillende plaatsen de familie Bussemaker tegen. Het betreft dan de bewoners van de Kolkhof, gelegen aan de Rijksstraatweg (door brand verwoest in mei 1958); huize Meermuiden, op de grens van Twello en Terwolde aan de oprit van de Terwoldsedijk (gesloopt in 1973), en de Steltenberg, gelegen aan de H.W. Iordensweg (nog bestaand).

De familie Bussemaker is afkomstig uit Borne (Overijssel), waar de familie in het Bussemakerhuis (thans een stichting) in 1779 een textielbedrijf (weverij en spinnerij) had. Dit huis is thans één van de monumenten van Borne.

Het Bussemakershuis in Borne (Foto Stichting "Het Bussemakershuis").

Een van de voorouders van Bussemaker, Berend Bussemaker, was geboren in Borne in 1693 en verhuisde naar Deventer, waar hij eigenaar werd van bierbrouwerij de Klaver.

Later treffen wij in Deventer aan:

- Izak Bussemaker, geboren 29 mei 1779, koopman te Deventer en diens zoon Izak, geboren 1826 en diens zoon Izak, geboren 9 september 1863, grossier in koloniale waren, later wonende op huize Kolkhof.
- Barend Barlagen Bussemaker, geboren te Deventer 16 maart 1829, eigenaar van bierbrouwerij de Klaver, diens dochter Anna Bussemaker, geboren te Deventer 21 november 1865, getrouwd met mr. Steven van Delden, wonende op huize Meermuiden.
- Maria Geertruida Bussemaker, een zuster van Izak Bussemaker die op de Kolkhof woonde, was getrouwd met Nicolaas Bessem, zij woonden op de Steltenberg.

De Kolkhof

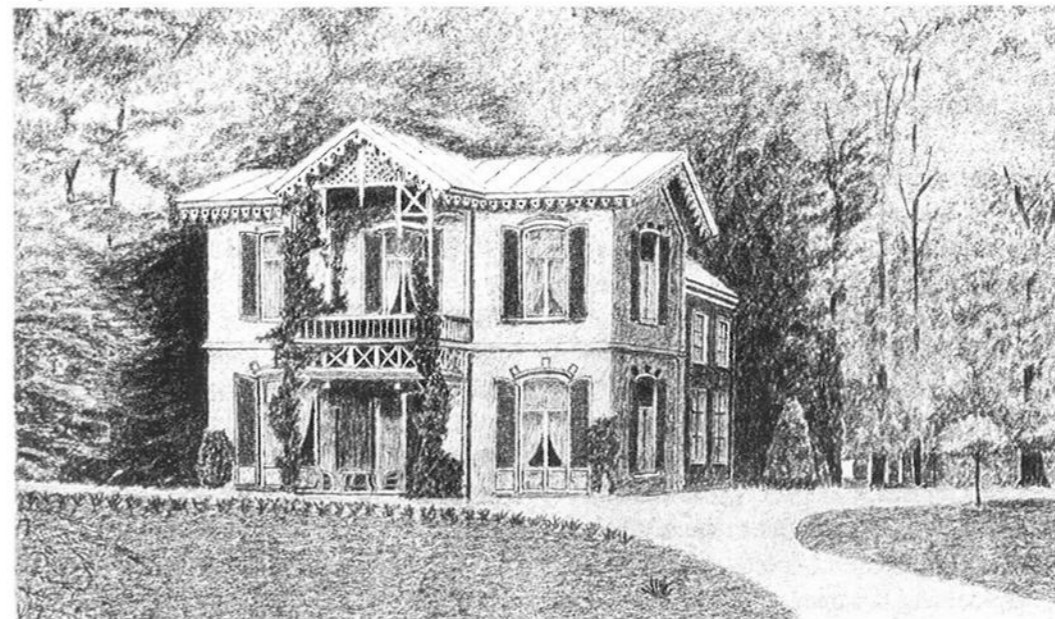
De Kolkhof werd gebouwd op de plaats van een boerderij "de Schapenkolk" geheten. Later schijnt aan deze boerderij een lanterskamer gebouwd te zijn, want in 1749 werd deze kamer op de Kolkhof bewoond door de heer Van der Touw, volgens een aantekening in het Twellose haardstedenregister over dat jaar. In het midden van de negentiende eeuw kwam "De Kolkhof" in het bezit van de heer Izak Bussemaker, koopman in koloniale waren en levens-

middelen te Deventer. Omstreeks 1870 liet deze er door de firma De Haan een vierkant huis bouwen, dat enkele jaren later echter door blikseminslag afbrandde. Het nieuwe huis werd enkele meters noordelijker her-bouwd. Dit huis had hetzelfde aanzien als het vroegere huis "Welna" aan de Rijksstraatweg gelegen tegenover de Stationsstraat. Omstreeks 1880 kreeg het huis "De Kolkhof" een nieuwe voorgevel.

Op 27 februari 1901 overleed de heer Bussemaker in de ouderdom van 75 jaar. "Huize Kolkhof" kwam toen in handen van zijn dochter Engelbertha, geboren te Deventer 15 januari 1852, overleden te Goor, april 1916, en haar broer, de heer Izak Bussemaker Izn., geboren te Deventer op 9 september 1863, overleden te Twello

19 november 1941. Deze huwde op 23 juli 1889 met Julia Blijdenstein, dochter van de textielfabrikant Blijdenstein uit Enschede. 's Winters woonde de familie Bussemaker-Blijdenstein in Deventer op de hoek Brink-Walstraat (later Raiffeisenbank) en mejufvrouw Bussemaker in de Keizerstraat naast haar ouderlijk huis. 's Zomers verbleef zij op huize "Kolkhof". Haar broer kwam dan met zijn gezin een week of drie logeren. In 1907 trouwde zij met de heer Engbert Nicolaas Jannink, textielfabrikant te Goor en lid van de Provinciale Staten van Overijssel. Deze was haar zwager want hij was eerder gehuwd geweest met Geertruida Bussemaker, die op 28 mei 1905 was overleden.

De familie Jannink-Bussemaker bewoonde huize "Kolkhof" in het voorjaar en de zomer

Potloodtekening van "De Kolkhof" uit 1983 door J. Jansen (naar een foto uit 1946).

en als in juli de vakanties begonnen, kwam de heer I. Bussemaker met zijn gezin. Dit gebeurde voor het eerst in juli 1908.

In het najaar van 1914 werd mevrouw Jannink-Bussemaker, reeds weduwe, ernstig ziek. Ze nam haar intrek op "Kolkhof" en woonde de gehele zomer van 1915 op "Kolkhof", waar zij weer een beetje

opknapte. Op 6 april 1916 overleed ze echter te Goor. Huize "Kolkhof" werd toen het eigendom van de heer I. Bussemaker.

In een reisgids voor Deventer en Omstreken van M.E. Houck wordt "Kolkhof" aangeduid als 'een der bekendste buitens in en buiten Twello', vanwege "zijn menigte palmen, bananen en andere tropische gewassen die des zomers het gazon sieren". Deze "menigte palmen, bananen en andere tropische gewassen" (o.a. sinaasappel-boompjes) was 's winters ondergebracht in de orangerie die bij de vijver heeft gestaan ongeveer tegenover het huidige koetshuis.

Bovendien was huize "Kolkhof" bekend om zijn prachtige bloemperken en de fraaie struik-, stam- en klimrozen.

Rond het huis bevond zich een fraaie houtopstand, met onder andere een tulpenboom, een rode beuk en een treurbeuk aan de vijver.

Na de Eerste Wereldoorlog ging de statie van huize "Kolkhof" enigszins achteruit. Als gevolg van de "onbepaalde duikbootoorlog" van Duitsland was er geen aanvoer van koloniale waren, waardoor de familie Bussemaker grote schade had geleden.

Van 1916 tot 1920 woonde de familie Bussemaker-Blijdenstein 's zomers op de "Kolkhof" en 's winters in Deventer op de hoek Brink-Walstraat.

In 1920 ging deze familie niet naar de stad maar bleef op de Kolkhof, waarna het huis in de stad werd verkocht en de domicilie naar Twello werd overgebracht.

Na het overlijden van zijn vrouw op 14 mei 1928 bleef de heer Bussemaker op huize "Kolkhof" wonen. Bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog op 10 mei 1940 gebeurde er niet veel bijzonders in Twello. De heer Izak Bussemaker overleed op 19 november 1941 op "Kolkhof". Het buiten kwam toen in handen van zijn vier kinderen, mevrouw Johanna Catharina Hermina Resius-Bussemaker en haar broers de heren Izak Bussemaker, Jan Bernhard Bussemaker en Benjamin Willem Bussemaker. De villa bood enige tijd onderdak aan enkele Joodse families uit Twello, onder andere leden van de bekende familie Van Spiegel. Toen dat te gevaarlijk werd, onder andere door verraad, vonden zij een onderkomen op de zolder van het koetshuis en in het

tuinmanshuis ("De Martenskamp", gekocht van de erfgenamen van de heer Joh. Kerkhoven, eigenaar van Hunderen) bij de familie Vink (die later geëmigreerd is naar Australië), waarna ze in Terwolde onderdoken.

Vanaf ongeveer mei tot november 1942 stond het huis leeg. In deze maand werd "De Kolkhof" door de erven I. Bussemaker verhuurd aan mevrouw G. van Drooge-Wiering. Zij was de weduwe van wijlen dominee Van Drooge, predikant van de Doopsgezinde Gemeente te Deventer, later te Akkrum. Zij bewoonde het huis eerst met haar een na jongste zoon en later met haar oudste zoon, de heer L. van Drooge.

Op 18 januari 1945 werd huize "Kolkhof" gevorderd door de N.S.B.-burgemeester van Voorst, de heer Hesseling, in Twello bijgenaamd Karelje Havermout omdat hij handelsreiziger in granen was. Tijdens de oorlog had men naast de rechter tuindeur aan de voorkant van het huis de letter K gekalkt. In geval van beschietingen of bombardementen konden voorbijgangers hun toevlucht in de kelder van "Kolkhof" zoeken. Bij de bevrijding van Twello op 11 en 12 april 1945 heeft het huis buiten geen schade opgelopen.

Nadat zijn moeder overleden was, bleef het huis aan de inmiddels gehuwde heer Van Drooge en zijn gezin verhuurd. In 1955 verkocht de heer B.W. Bussemaker het bos aan de westkant van het huis aan de tuinman van de "Kolkhof", de heer Vink. Deze liet de prachtige houtopstand omhakken. Huize "Kolkhof" werd in 1957 verkocht aan de heer A.J. van Oostenbrugge, waarop de familie Van Drooge naar Diepenveen verhuisde. Enkele maanden later werd het

buiten opnieuw verkocht en wel aan de heer E. Lamme.

"Sic transit gloria mundi" (zo vergaat de roem van de wereld); in de nacht van 22 op 23 mei 1958 om 1 uur kraaide op "Kolkhof" de rode haan. Deze brand is vermoedelijk ontstaan door brandstichting, wat echter nooit bewezen is. De brand ging gepaard met een enorme explosie die ver in de omtrek gehoord werd. Het huis brandde tot de grond toe af. Alleen een geblakerde ruïne bleef over van dit eens zo prachtige huis. Door de ontploffing knapte de tulpenboom af die in zijn val de rode beukenboom ernstig beschadigde. In 1960 werd de ruïne aangekocht door de heer Oostenbrugge, die deze in 1963 verkocht aan mevrouw M. Lesterhuis-Groenewoudt. Deze liet in november 1966 de ruïne slopen. In 1969 werd het voormalige buitenverblijf verkocht aan wijlen de heer H.A. Mulder, makelaar in onroerende goederen te Twello, die het op zijn beurt in 1970 aan de heer en mevrouw A.H.H. Möller-Paalman verkocht. In maart 1971 verkochten deze het weer aan de heer J.B. Hendriks, directeur van de Boerenleenbank te Apeldoorn. De heer Hendriks kocht ook de vijver, die aan de heer L.E. van Leeuwen-Boomkamp behoorde, terug en voegde deze bij de rest van zijn bezit.

Op het terrein is inmiddels een bungalow gebouwd.

De Steltenberg

De uit Amsterdam komende apotheker Franciscus Wilhelmus Smeding liet in 1867 op een ruim drie hectaren groot terrein, afkomstig van de "Hofstede de Romate", de buitenplaats de Steltenberg bouwen. Er

“De Steltenberg” in 1918 met de toenmalige bewoners de familie Bessem-Bussemaker.

werden een villa en tuinmanswoning annex koetshuis gebouwd. Ook liet hij een vijver

*“De Steltenberg” in 1990.
(Foto L. Sevenster)*

graven waarin hij, volgens overlevering, bloedzuigers kweekte voor zijn apotheek. Deze werden gebruikt bij het aderlaten. Na Smeding had jarenlang de familie Bessem-Bussemaker “De Steltenberg” tot zomerverblijf. Het huis vererfde op de familie Ankersmit-Bessem, die het verhuurde. Daarna volgde de familie Frederiks-Ankersmit, die het buiten verkocht aan mevrouw Van Sandick-De Mol van Otterloo. Na haar werd de gemeente Voorst eigenaar die het op haar beurt in 1986 verkocht aan de familie Hilgeman die het in oude luister herstelde.

Meermuiden

Bij de afrit van de Bandijk achter “Het Sterrebosch” lag tot 1973 het oude huis “Meermuiden”. In 1370 werd Meermuiden reeds vermeld en was daarmee één der oudste huizen onder Twello. In de veertiende en vijftiende eeuw werd het bewoond door het geslacht van Mermuden. De familie van Mermuden had veel bezittingen onder Twello en Terwolde en was zeer invloedrijk. In de achttiende eeuw kwam Meermuiden in handen van de familie Bussemaker uit Deventer. In 1786 liet Barlagen Bussemaker op Meermuiden een nieuw bescheiden herenhuis bouwen. Aan de overkant van de huidige Meermuidenseweg werd een stervormig bos aangelegd, beplant met beuken, dat tot op heden de naam “Sterrebosch” draagt. Langs de Meermuidenseweg verrees een boerderij en rond het huis werd

een park aangelegd. Tot 1884 werd “Meermuiden” een tijdlang bewoond door de dames Bussemaker. Toen de laatste van hen in 1884 overleed, zagen de erfgenamen zich genoodzaakt een deel van Meermuiden vanwege de successierechten te verkopen. In 1885 werd “Het Sterrebosch” aan J.J. Lugard uit Deventer verkocht. Hij was gehuwd met Maria Elisabeth Rahé uit Amsterdam. Haar zuster, mevrouw Catharina Natalia Dorothea Timme-Rahé, bewoonde huize “Duistervoorde”.

“Meermuiden” met boerderij, tuinmanswoning, landerijen en park kwam in bezit van Barend Barlagen Bussemaker, een broer van de dames Bussemaker. Het vererfde vervolgens op zijn zoon mr. Jan Barlagen Bussemaker, raadsheer in het Hoog Gerrechtshof in Nederlandsch-Indië. In 1913

Huize “Meermuiden” in 1971 (Foto fam. Kolkman).

kwam deze met verlof naar Nederland. Hij liet het huis uitbreiden en verfraaien. Ook werden de parken verbeterd. Er werd een nieuwe boerderij en een nieuw koetshuis gebouwd. De boerderij werd verpacht aan Johan Nicolaas Aalpoel van de Weuste, gehuwd met Heintje Nijkamp.

Na het overlijden van J. Barlagen Bussemaker in 1917, vererfde "Meermuiden" op naamgenoot neef J. Barlagen Bussemaker. Zijn zuster Anna, gehuwd met mr. Steven van Delden Pzn., oud-griffier van het kantongerecht in Deventer, kreeg het vruchtgebruik.

In 1944 werd de boerderij bij een bombardement vernield. Het huis liep lichte schade op. Nadat mr. S. van Delden Pzn. was overleden, bleef zijn weduwe tot haar dood in 1953 op "Meermuiden" wonen. De familie Bussemaker verkocht in dat jaar "Meermuiden" aan de familie Esselink uit Zwolle. Twee broers Esselink begonnen er een tuinbouwbedrijf. De bomen rondom het huis, waarvoor tot 1953 een kapverbod gold, werden gekapt en de grond werd bewerkt tot tuingrond. Hierop verschenen kassen en twee nieuwe woningen.

In 1973 werd huize "Meermuiden" gesloopt. Nu staat hier "Meermuydenshof".

Het "Sterrebosch" werd in 1885 eigendom van de familie Lugard-Rahé uit Deventer. Bij het "Sterrebosch" behoorde een weide, die tussen het bos en de boerderij van de "Dijkhof" lag. In 1896 liet de heer Lugard hier een houten paviljoen bouwen, afkomstig van de wereldtentoonstelling van Parijs (1896). Hij gebruikte dit als zomerhuisje. Rondom liet hij een gazon met bomen aanleggen. Na zijn overlijden in 1911

verkochten zijn vier zoons het "Sterrebosch" met paviljoen aan mr. A.C. baron van der Feltz van de "Dijkhof". Doordat Russische dwangarbeiders, die voor de Organization Todt loopgraven moesten aanleggen en door de Duitsers in het "Sterrebosch" waren ondergebracht, roekeloos met vuur omgingen, brandde de koepel begin 1945 af.

Uit bestudering van alle archiefstukken moge blijken dat er per saldo drie lijnen van de Deventer (later Twellose) tak van de familie Bussemaker overblijven en dat er vele afstammelingen Bussemaker zijn die in Nederland en ook elders in de wereld hun carrière hebben gevonden.

De tak van Meermuiden werd later ook wel de Indische tak genoemd, of de marine tak; vele leden van deze tak vonden hun carrière in Nederlands Indie (Indonesië).

De tak van Kolkhof kan worden aangeduid als de koopmanstak en de tak van de Steltenberg als de Bessem-Bussemaker tak.

Fragment genealogie familie Bussemaker

I. Berend Bussemaker
geb. Borne 1693, bierbrouwer in de Klaver te Deventer, overl. 1763, tr. Geertrui ten Cate, geb. 1700, overl. 1774.

Uit dit huwelijk o.a.:

1. Hendrik, volgt IIa
2. Izak, volgt IIb

IIa. Hendrik Bussemaker
geb. 1730, biebrouwer in de Klaver te Deventer, overl. 1792, tr. Anneken Bussemaker, geb. 1732, overl. 1808.

Uit dit huwelijk o.a.

1. Berend, volgt IIIa
IIb. Izak Bussemaker
geb. 1740, grootburger, koopman, overl. 1792, tr. Grietje Barlagen, geb. 1737, overl. 1840.

Uit dit huwelijk o.a.:

1. Izak, volgt IIIb
2. Jan, volgt IIIc

IIIa. Berend Bussemaker
geb. 1765, koopman, overl. 1816, tr. Hillegonda van Delden, geb. 1768, overl. 1839.

Uit dit huwelijk o.a.:

1. Anna Bussemaker, geb. 1791, overl. 1866, tr. Jan Bussemaker zie IIIc.

IIIb. Izak Bussemaker
geb. Deventer 29-5-1779, koopman, overl. 1857, tr. Martje Bussemaker, geb. 1786, overl. 1837.

Uit dit huwelijk o.a.:

1. Izak, volgt IVa

IIIc. Jan Bussemaker
geb. 1781, brouwer, overl. 1853, tr. Anna Bussemaker, geb. 1791, overl. 1866, zij wonen op **Meermuiden**.

Uit dit huwelijk o.a.:

1. Barend Barlagen, volgt IVb
2. Hillegonda, geb. 1815, overl. 1884, zij woont op **Meermuiden**

IVa. Izak Bussemaker

geb. 1826, koopman, overl. 27-2-1901, tr. Johanna Catharina Hermina van Heek, geb. 1825, overl. 1891.

Uit dit huwelijk o.a.:

1. Maria Geertruida, geb. 1848, overl. 1921, tr. Nicolaas Bessem, geb. 1842, overl. 1912, zij wonen op de **Steltenberg**

2. Izak, volgt Va

IVb. Barend Barlagen Bussemaker
geb. Deventer 16-3-1829, brouwer in de Klaver, overl. 1905, tr. Geertruida Resius, geb. 1834, overl. 1897. (Zij is zuster van A.M.W. Resius van de Kwadenkamp in Terwolde).

Uit dit huwelijk o.a.:

1. Anna Bussemaker, geb. Deventer 21-11-1865, overl. 1951, tr. Mr. Steven van Delden, geb. 1855, overl. 1929, zij wonen op **Meermuiden**

Va. Izak Bussemaker
geb. Deventer 9-9-1863, koopman grossier koloniale waren, overl. Twello 19-11-1941, tr. 23-7-1889 Julia Blijdenstein, geb. 1866, overl. 14-5-1928, zij wonen op de **Kolkhof**

Bronnen

- Archief Bussemaker (daaruit o.m. aantekeningen van A.W. Peet uit Deventer);
- "Old Twello, het dorp door de jaren heen";
- "Uit de geschiedenis van Twello", opgemaakt door mr. H.H. Everts;
- Ned. Patriciaat 45^e jaargang 1959.

De drie sarcofagen van Teuge

door J.J. Speelziek

Rond 1990 verrichtte ik het nodige speurwerk om historisch materiaal te verzamelen voor de samenstelling van het boekje "Van OP DEN TOEGA naar TEUGE".

Ik belandde daarbij in Teuge onder meer op de boerderij 'het Middenzand', bewoond door wijlen het echtpaar De Vries. Toen ik samen met Jo de Vries zijn mooie paarden stond te bewonderen, viel mijn oog op de drinkbak van die dieren. Jo vertelde dat het één van de twee identieke Bentheimer zandstenen bakken betrof, die reeds eigendom waren van zijn grootvader. Hij noemde ze zompen. Gezien de ruwe afwerking was het duidelijk dat het handgehouden bakken waren. Naast deze twee kleinere typen bestaan er, zoals later bleek, ook exemplaren van ongeveer twee meter lengte. Bij nader onderzoek ontdekten we dat aan de kopse zijde enkele onbekende hiërogliefen waren aangebracht, bij nader inzien de hoofdletters CBM, voorafgegaan door een vierkantje

(Foto's G. Reinders)

met een dakje erop.

Tijdens renovatiewerkzaamheden in het jaar 2001 werden in deze zeer oude boerderij, die op de monumentenlijst staat, in de vroegere keuken, aan weerszijden van de schoorsteen, een kolom van Bentheimer zandsteen aangetroffen.

De betekenis van de letters CBM

Daar er al gefluisterd werd, dat het sarcophagen zouden kunnen zijn, schreef ik een klein artikelje in de Nieuwe Apeldoornse Courant, met de vraag naar de betekenis van die drie letters. Via een telefoontje werd ik verwezen naar het klooster 'Sion' bij Deventer, waar de bibliothecaris na enig zoeken inderdaad tot de ontdekking kwam, dat er sprake was van sarcophagen. CBM waren de beginletters van Caspar, Balthasar en Melchior, zijnde de Driekoningen. Dit drietal mystieke letters kwam in de Middeleeuwen wel voor in kloosters, aangebracht op de binnendeuren.

Ook in een ander verband komt deze afkorting voor, namelijk:

- Christus Beatitudo Mortuorum (Mortuis): Christus gelukzaligheid voor/van de doden; het vóór deze letters voorkomende huisjessymbool spreekt voor zichzelf;
- Coniugi Bene Merenti: voor mijn verdienstelijke echtgenote;
- Coniugi Benemerenti Maritus: voor mijn verdienstelijke echtgenoot.

Aldus de 'Lexicon abbreviaturarum' van Adriano Cappelli in klooster 'Sion'.

Geen zompen, maar echte sarcophagen

Enkele oudheidkundigen waren aanvankelijk geneigd deze mogelijke sarcophagen te bestempelen als 'zompen', c.q. voer- of drinkbakken voor het vee. Dat bleek echter zeer onwaarschijnlijk. Deze bakken van meer dan twee meter lengte zijn vanwege hun gewicht bijzonder onhandelbaar en dus moeilijk te verplaatsen; bovendien zijn ze erg kwetsbaar. Men kan zich dan ook moeilijk voorstellen dat dergelijke onhandelbare bakken met als doel voer- of drinkbak helemaal van uit Duitsland werden aangevoerd. Overigens wijst de aangetroffen inscriptie zeer duidelijk in de richting van een grafkist.

Het zal je maar overkomen

Een paar weken nadat in de Nieuwe Apeldoornse Courant ruchtbaarheid was gegeven aan deze ontdekking kreeg ik een telefoontje van een inwoner uit Epe. Deze had jaren terug eenzelfde kleine bak gekocht van een boer in Teuge. Die bak stond nu, voorzien van een aantal potten geraniums, in zijn woonkamer. Toen zijn vrouw echter vernam, dat het een oude doods-kist was,

eiste ze van haar man die bak onmiddellijk uit de kamer te verwijderen. Dat geschiedde, eerst de bloempotten eruit en daarna die loodzware bak. De goede man struikelde, 'ging door zijn rug' en belandde in het ziekenhuis. Eenmaal weer thuis voelde hij zich geroepen mij te vertellen, dat hij bijna in zijn eigen grafkist was terechtgekomen.

Geen grafheuvel maar een meiler

Een andere reactie betrof het vermoeden, dat er tussen de Teugseweg en de Wetering duidelijk een plaatselijke verhoging in het land waarneembaar is; aannemelijk zou daar een grafveld geweest zijn. Onderzoek leerde echter, dat op die plek, in de tijd dat het gebied tussen Apeldoorn en Teuge nog grotendeels uit beboste heidevelden bestond, een houtskoolbranderij was gesitueerd. Het hout werd daar in een zogenaamde staande meiler met kennis van zaken, zo dicht mogelijk aaneen, opgestapeld. Het geheel werd

afgedekt met heideplaggen en ter afsluiting een laagje leem met fijne houtskool. In het midden kwam een loodrecht kanaal en onderin een aantal trekpaten. De meiler was circa drie meter hoog en tien meter breed. Na het productieproces werd de houtskool verwijderd, waarna de restanten aan heideplaggen en dergelijke werden uitgespreid. Vandaar die verhoging in het terrein. De zwarte aarde uit een aldaar gegraven gat bevestigde dat.

De oorsprong van zandsteen

Wie ongeveer 150 jaar geleden vanaf de Hoge Lutte over de Duitse grens keek, zag aan de horizon twee hoger gelegen gebieden met daarop de stad Bentheim en het dorp Gildehaus. Deze heuvels bestaan uit harde, 60 tot 70 meter dikke zandsteenlagen, die daar aan de oppervlakte komen. Het zand ervan werd zo'n 125 miljoen jaren geleden in zee afgezet. Rond de twee genoemde plaatsen zijn vroeger of later ook andere lagen afgezet, zoals klei. De zand- en kleilagen, eerst netjes opgestapeld, werden vervormd door dezelfde spanningen in de aardkorst die later ook de Alpen deden ontstaan. Door het gewicht van later afgezet materiaal werd het zand tot zandsteen en de klei tot kleischalie geperst. De kleur van zandsteen is geelachtig wit, in ijzerhoudende gebieden ietwat rood- of geelbruin. In zandsteen zijn de zandkorrels aaneengekit door kiezelzuur en kalk. Fossielen, zoals van schelpen, drijfhout en plantenresten, sporen van kokerwormen en kruipgangen van kreeftachtigen, afdrukken van varens en resten van kreeften, worden dikwijls aangetroffen in en op het zandsteen.

Een aanbevolen uitstapje naar Bentheim

Het 'Zandsteenmuseum Bad Bentheim' werd twee jaar geleden geheel gerenoveerd heropend. In Gildehaus, circa zes km westwaarts van Bentheim, bevindt zich het 'Geologisch openluchtmuseum' met nog één steengroeve in bedrijf: de Romberg-groeve.

Beide musea liggen op circa 80 km van Twello en zijn alleszins een bezoek waard. Bentheimer zandsteen wordt gebruikt als bouwsteen, onder andere in de periode 1180-1200 bij de bouw van de Romaans-gothische pijlerbasiliek met schatkamer, de beroemde St. Plechelmus-basiliek in Oldenzaal. Het Slot Bentheim, het grootste gebouwencomplex van zandsteen, is gebouwd op een ruim 90 meter hoge rots en dateert uit de twaalfde eeuw.

Toepassingen

Vanaf de veertiende eeuw vonden er transporten plaats via de Overijsselse Vecht en de IJssel naar onder andere Deventer. In 1543 bevonden zich in Nordhorn en Zwolle tijdelijke opslagplaatsen van zandsteen. In de zeventiende eeuw waren vooral Zwolle en Amsterdam belangrijke centra voor de aanvoer van en handel in zandsteen.

Verdere toepassingen waren:

- in de elfde eeuw sarcofagen;
- tot in de dertiende eeuw grafstenen en doopvonten (laatstgenoemde onder andere in Apeldoorn, Brummen, Ermelo, Olst, Otterlo, Terwolde en Vaassen);
- in de Middeleeuwen bouw van kerken;
- tegen het einde van de vijftiende eeuw vormde de handel met Nederland een hoogtepunt, hetgeen bleek uit de bouw van de volgende kerken: de Dom in

Utrecht, de Bavokerk in Haarlem, de Laurenskerk in Alkmaar; verder Raadhuisen in Amsterdam, Deventer en Enkhuizen;

- ten tijde van de V.O.C. namen Oost-Indiëvaarders dikwijls producten van zandsteen mee als 'paying ballast', die ze in de Oost blijkbaar goed kwijt konden.

Het einde van Bentheimer zandsteen

Het werken in de steengroeven was zwaar, gevaarlijk en ongezond. Stoflongen en bloed ophoesten, genaamd 'Kuhlpiep', waren er de oorzaak van dat in de negentiende eeuw één op de drie steenhouders stierf voor hij dertig jaar oud was. Thans geschiedt het werken in de groeven met moderne techni-

Het bewerken van zandsteen (litho uit 1850; met dank aan het Baumberger Sandsteinmuseum, Havixbeck)

sche middelen. Hierbij vindt afzuiging van stof plaats; verder wordt het materiaal nat gehouden, terwijl verplicht maskers worden gedragen.

Na 1900 was er reeds sprake van een sterke terugval van de export naar Nederland. Redenen hiervoor waren:

- natuursteen raakte uit de mode;
- gezondheidsgevaaren: in 1951 werd in Nederland het handmatig en onbeschermde verwerken van zandsteen verboden;
- arbeiders gaven toen de voorkeur aan werken in de textielindustrie, bij de spoorwegen en dergelijke.

Terugziende kan gesteld worden, dat de belangrijkste handel in zandsteenproducten plaats vond tussen genoemde vindplaatsen en Nederland. Hier eindigde toen voor de plaatsen Bentheim en Gildehaus een gouden millennium, zoals wij eens een gouden eeuw mee-maakten. In 1942 werd in dat gebied de eerste aardolie aangeboord.

Thans is Bentheim een belangrijk 'Kurort'. Het water is er rijk aan mineralen en komt door middel van een 'jakkicker' uit een diepte van bijna 1200 meter, temperatuur 37 °C.

Nieuws van het gemeentearchief

Een goede plek om eens een boom op te zetten (deel 4)

Weet u nog dat we de vorige keer de geboorteakte van Michels opa bekeken? Vandaag gaan we daar weer verder.

Leest u maar mee.

Als we nu terug gaan rekenen (1934 - 26 = 1908) moet de vader van Michels opa ongeveer in 1908 geboren zijn. Omdat ik nog niet weet of de vader van Michels opa in het begin of het eind van het jaar jarig is, moet ik misschien ook zoeken in 1907.

Dat zoeken gaan we doen in het dikke boek van het bevolkingsregister. We zoeken bij de letter N van Nijdeken, want dat is ook zijn achternaam. Ik heb de bladzijden gekopieerd waarop de achternaam Nijdeken staat.

De vader van Michels opa heette Berend Antonius en hij was geboren op 31 december 1907.

Achter zijn geboortedatum staat getikt op welke bladzijden in het bevolkingsregister zijn naam voorkomt. Je kunt hieruit meteen zien dat de vader van Michels opa vier keer verhuisd is, want in vier verschillende boeken staat zijn naam.

Ik heb ook even gekeken of ik nog meer Nijdekens vond die op dezelfde bladzijden staan als de vader van Michels opa. Dit moe-

door A. de Rek

ten broertjes en zusjes van de vader van Michels opa zijn geweest, want op elke bladzijde stond de hele familie die toen in een huis woonde.

Als je wilt weten hoeveel broertjes en zusjes de vader van Michels opa had, moet je dus op elke bladzijde kijken waar zijn naam staat. Want het kan best zo zijn dat een broertje of zusje werd geboren, nadat de familie weer eens verhuisd was.

Kijk je weer mee op de volgende bladzijden?

Daar zie je bladzijde 28 uit de Index van het Bevolkingsregister. De naam van de vader van Michels opa heb ik grijs gemaakt. Bij familieleden heb ik de bladzijde waarop ze staan ook grijs gemaakt.

Op bladzijde 29 van de index staan nog meer Nijdekens. Een paar hiervan staan op dezelfde bladzijden als de vader van Michels opa. Die zijn dus familie.

Tjonge, Michel, ik wist niet dat je zoveel familie had. Wist je dat zelf eigenlijk wel?

Tot zo ver maar weer voor deze keer. Wordt vervolgd.

naam	voornamen	geb. datum/ jaar	boek- deel/ bladnr.	boek- deel/ bladnr.	boek- deel/ bladnr.	boek- deel/ bladnr.
Nijbroek	Albert Johannes	04.03.1890	35/149n1			
Nijbroek	Catriena Antonia	31.12.1894	47/102			
Nijbroek	Hendrik Jan	24.02.1844	47a/47			
Nijburg, van	Hendrika Johanna	02.01.1825	16/91	16/111	22/128	
Nijburg, van	Johanna	1824	9/99			
Nijburg, van	Johanna	1825	8/86			
Nijdam	Gerrit	04.02.1877	20/191	20/51a	26/144	35/42n2
Nijdam	Hendrika Jacoba	01.03.1905	37/64a			
Nijdam	Hendrika Jacoba	31.03.1905	26/85	26a/56	37/7a	37/46a
			37/50	37/53	37/59a	
Nijdam	Jacoba Derkjen	29.05.1907	26/85	26a/56	37/7a	37/45a
			37/46a	37/53	37/53a	37/59a
Nijdam	Jetje	21.07.1865	37/7a			
Nijdam	Jetze	21.07.1865	20/191	20/51a	24n/1	26a/56
			26/85	26/144	37/46a	37/53
			37/59a			
Nijddeken	Dirk	1837	8/34			
Nijddeken	Geesken	1829	8/34			
Nijddeken	Jan	1833	8/34			
Nijddeken	Willem	1804	8/34			
Nijdeeken	Aartjen	06.05.1817	2/107			
Nijdeken	Aaldert	10.11.1852	7/359	14/30b	15/9a	
Nijdeken	Aaltjen	10.05.1854	15/139a	17/86b	23b/9	24n/15
Nijdeken	Aartje	08.01.1816	16/188a			
Nijdeken	Albert	29 jaar	4/62	6/60		
Nijdeken	Aleida	26.04.1869	16/16a			
Nijdeken	Antoinetta Berendina	11.03.1909	39a/59	40/256	43a/26	31/23
Nijdeken	Antoni	27.07.1854	7/359			
Nijdeken	Antonie	27.07.1854	14/35	16/115a	22a/36	22a/138
			22a/236			
Nijdeken	Berend	03.01.1898	44/244	45/8a	47/102	
Nijdeken	Berend Antonius	31.12.1907	31/23	39a/59	40/256	43a/26
Nijdeken	Berendina	02.01.1929	44/244			
Nijdeken	Derkje	07.04.1860	16/16a	22a/29	24n/6	31/23
Nijdeken	Dina	15.08.1794	2/48			
Nijdeken	Dina	45 jaar	4/37	6/35		
Nijdeken	Dirkjen	18.03.1858	24n/6	24n/18		
Nijdeken	Elisabeth	11.11.1873	16/16a	22a/29		

naam	voornamen	geb.datum/ jaar	boek- deel/ bladnr.	boek- deel/ bladnr.	boek- deel/ bladnr.	boek- deel/ bladnr.
Nijdeken	Elisabeth	11.05.1913	39a/59	40/256		
Nijdeken	Gerda Willemina	18.10.1900	30/162	31/44		
Nijdeken	Gerda Willemina	16.06.1903	31/23	39a/59	40/256	43a/26
Nijdeken	Gerrit	25 jaar	3/142			
Nijdeken	Gerrit	1813	8/60			
Nijdeken	Gerrit Hendrik	07.07.1894	45/8a			
Nijdeken	Gerrit Hendrik	04.05.1919	44/244	45/8a		
Nijdeken	Gerrit Jan	27.01.1915	39a/59	40/256		
Nijdeken	Gerrit Willem	13.07.1918	40/256			
Nijdeken	Gerritje	21.01.1861	21/153	22a/122	28/140	31/13
Nijdeken	Gerritje	21.01.1862	43a/153			
Nijdeken	Gerritje	10.06.1871	16/16a	22a/29	24n/10	30/23
			30/259	41/242		
Nijdeken	Gradus	1824	1/39			
Nijdeken	Gradus	16.03.1857	15/127	15/14a	24n/6	
Nijdeken	Harm Jan	12.02.1918	44/244	45/8a		
Nijdeken	Harmen Jan	21.07.1859	16/230	16/91a	17/82	
Nijdeken	Hendrik	17 jaar	3/190	5/185		
Nijdeken	Hendrik	1822	7/359	8/176		
Nijdeken	Hendrika	11.08.1846	17/97c			
Nijdeken	Hendrika	01.12.1850	7/359	8/176	16/91a	17/12
			21/211	22a/154	23b/25	
Nijdeken	Jan Willem	26.03.1841	1/175			
Nijdeken	Jan Willem	1848	7/359	8/176		
Nijdeken	Jan Willem	19.08.1848	15/53	15/85a		
Nijdeken	Jan Willem	21.01.1860	15/127			
Nijdeken	Jannetje	1830	9/66			
Nijdeken	Johanna	12.05.1885	35/150n1	40a/49	40a/72	42/36
			42a/115			
Nijdeken	Johanna Catharina					
Nijdeken	Louisa	31.12.1901	31/44	30/162		
Nijdeken	Johanna Hendrika	22.08.1921	44/244	45/8a		
Nijdeken	Johannes	08.03.1846	17/133b	23a/67		
Nijdeken	Johannes	04.05.1867	16/16a	22a/29		
Nijdeken	Louisa	14.04.1858	16/16a	16/44a		
Nijdeken	Martinus Johannes	23.07.1875	23a/67			
Nijdeken	Mina	22.10.1861	16/16a			
Nijdeken	Mina Wilhelmina	28.10.1861	22a/29			

naam	voornamen	geb . datum/ jaar	boek- deel/ bladnr.	boek- deel/ bladnr.	boek- deel/ bladnr.	boek- d eel/ bladnr.
Nijdeken	Roelof	05.07.1870	23a/67			
Nijdeken	Roelof	13.09.1876	16/16a	22a/29	31/23	39a/59
			40/256	43a/26		
Nijdeken	Roelof	31.03.1921	40/256			
Nijdeken	Theodora	22.07.1865	16/16a	22a/29		
Nijdeken	Willem	21.02.1804	1/175			
Nijdeken	Willem	26.02.1804	15/53	15/54	15/114	15/203a
Nijdeken	Willem	35 jaar	3/117			
Nijdeken	Willem	1831	8/98	10/208		
Nijdeken	Willem	19.01.1832	16/16a	22a/29		
Nijdeken	Willem	09.02.1832	31/23	43a/26		
Nijdeken	Willem Jan	10.01.1856	15/1	17/80		
Nijdeken	Willem Jan	11.06.1856	7/359			
Nijdeken	Willem Johannes	11.06.1911	39a/59	40/256	43a/26	
Nijeboer	Gerrit Jan	29.08.1889	35/149n1	47/101		
Nijeboer	Jan	25.02.1894	35/150n1			
Nijendijk	Hendrika	02.02.1813	1/271			
Nijendijk	Jan	1826	8/223			
Nijendijk	Jan		8/300			
Nijendijk	Johanna	79 jaar	2/96	5/96		
Nijendijk	Johanna	02.08.1844	7/110			
Nijendijk	Johanna Lammerdina	11.12.1844	26a/17			
Nijendijk	Waandert	1812	7/188			
Nijemeisland	Berendina	18.05.1838	15/20	15/21	15/140	15/193a
Nijenboer	Hendrikje	23.11.1861	43a/171			
Nijendijk	Jan	27.11.1812	15/130			
Nijendijk	Johanna Lammerdina	11.12.1844	20/14a	20/178a		
Nijenhuis	Aaltje	1788	11/126			
Nijenhuis	Aaltje	13.11.1870	38a/45			
Nijenhuis	Aaltjen	21.11.1878	34/124	46/139		
Nijenhuis	Adrianus	1848	8/60			
Nijenhuis	Albertus	01.07.1850	16/104a	18/3	22a/126	31/141
			31/202	31/213	35/42n2	43a/140
Nijenhuis	Albertus	03.02.1878	38/37			
Nijenhuis	Albertus	26.08.1909	38/37			
Nijenhuis	Albertus Hendrikus	02.04.1879	22a/103	31/114		
Nijenhuis	Aleida	1813	8/27	8/48a		

Even voorstellen...

Het afgelopen jaar heeft er een aantal keren een mededeling over de stand van zaken bij het gemeentearchief in de Kroniek gestaan. In het eerste nummer van de vorige jaargang werd gemeld dat de gemeenteraad in haar vergadering van 29 januari 2001 het besluit genomen had het oud-archief te laten beheren door het stadsarchief van Deventer en dat de OKV hoopte op een goede samenwerking met de aan te wijzen archivaris uit Deventer. In het derde nummer werd gemeld dat er contacten waren geweest met H. de Beer van het Deventer stadsarchief en dat een zekere Annemarie Geerts binnenkort in Twello aan de slag zou gaan. En zo is het inderdaad gebeurd: op 10 september ben ik als archivaris van Voorst begonnen in Twello. En nu mijn inwerkperiode voorbij is en het echte werk begonnen is, is het denk ik zinvol om mijzelf middels dit stukje in de Kroniek even voor te stellen.

Ik ben dus de nieuwe archivaris in de gemeente Voorst en ik heet Annemarie Geerts.

Zoals sommige leden misschien wel weten maakte het oud-archief van de gemeente Voorst tot nog niet zo lang geleden deel uit van het Streekarchief Oost-Veluwe. Sinds de opheffing van dit streekarchief per 1 januari 2000 is de situatie gewijzigd: het oud-archief van Voorst is een opzichzelfstaand gemeentearchief geworden. Voor de uitvoering van de archiefzorg is een beroep gedaan op het Stadsarchief/Athenaeum-bibliotheek in Deventer. Deze archiefzorg wordt aangeboden voor gemiddeld 16 uur per

door A. Geerts

week en in eerste instantie uitgevoerd door mij.

Ik ben dus in dienst van de gemeente Deventer en werk twee dagen voor de gemeente Voorst. Daarnaast werk ik nog een dag in de week in het Deventer stadsarchief.

In vakanties en bij ziekte is Mark van Deursen, eveneens werkzaam bij de gemeente Deventer, mijn vaste vervanger.

Op maandag is de studiezaal in het gemeentehuis geopend voor bezoekers (van 9.15 tot 17.00 uur) en ben ik in elk geval in Twello. Op dinsdag en woensdag werk ik afwisselend in Twello en Deventer, afhankelijk van de werkzaamheden.

Ik ben speciaal voor deze functie aangehouden en per 1 augustus 2001 in Deventer begonnen. Daarvoor heb ik negen jaar als archivaris in het Rijksmuseum in Amsterdam gewerkt. Ik heb met veel plezier in het Rijksmuseum gewerkt (het is natuurlijk een inspirerende omgeving), maar na zoveel jaar wilde ik toch weer eens wat anders. Ik kom oorspronkelijk uit Twente en ik wilde heel graag in het oosten van het land werken. Hoewel ik dus van over de IJssel ben (ik heb begrepen dat dat niet voor mij pleit), heb ik het hier erg naar mijn zin. Ik weet natuurlijk nog lang niet alles van de gemeente Voorst en haar geschiedenis, maar ik leer elke dag bij. In het kader van de inburgering heb ik de hele gemeente op de fiets door-

kruist (dat was een aardig eind fietsen), ben ik op de koffie geweest bij de OKV in de Stationsstraat en heb ik zelfs de speculaasjes van bakker Brill al geproefd (de legendarische gevulde koek houd ik nog te goed). Ik woon nu nog in Zwolle, maar ben op zoek naar woonruimte wat dichterbij. Als iemand nog iets weet? Tips zijn altijd welkom.

Hoewel mijn nieuwe werkomgeving hemelsbreed verschilt met die van mijn vorige werk, vertoont het werk zelf veel overeenkomsten. Beheerde ik daar archieven en collecties van het Rijksmuseum, hier beheer ik archieven en collecties uit de gemeente Voorst. Daar begeleidde ik onderzoekers bij hun veelal kunsthistorisch onderzoek, hier doe ik hetzelfde, zij het dat de onderzoekers meestal genealogen zijn. Ik werkte en werk met uniek historisch materiaal.

De samenwerking met de OKV is een nieuw aspect van mijn werk als archivaris. Ik vind samenwerking zeer belangrijk en eerlijk gezegd niet meer dan logisch. Archief en oudheidkundige vereniging zijn immers loten aan dezelfde stam. Ik heb goede hoop dat we tot een vruchtbare samenwerking zullen komen. De eerste contacten zijn gelegd en er is een driemaandelijk overleg ingesteld. U hoort nog van ons. Van tijd tot tijd zal ik ook een stukje in de Kroniek schrijven.

Tot slot wil ik graag van de gelegenheid gebruik maken om jullie, leden van de OKV, uit te nodigen om eens langs te komen in het archief. Er worden hier prachtige archieven en collecties bewaard en daar kan mijns inziens nog veel meer gebruik van gemaakt worden.

Cursus genealogie

door J. Groenberg

Eindelijk is het dan zover! De OKV gaat op veler verzoek een basiscursus genealogie organiseren. Dit gebeurt in samenwerking met het gemeentearchief in Deventer. De cursus zal worden verzorgd door Mario Prudon.

De cursus zal bestaan uit 10 lessen van 2 uur, waaronder 1 praktijkles in een archief. De lessen worden om de twee weken gegeven, zodat deelnemers de mogelijkheid hebben om zelf tussendoor een archief te be-

zoeken. De praktijkles kan mogelijk plaatsvinden in het gemeentearchief van Voorst. Als de groep te groot is kan eventueel worden uitgeweken naar het archief in Deventer. Een en ander zal gebeuren in overleg met de cursisten.

In de cursus zullen de verschillende bronnen worden behandeld die men kan gebruiken bij genealogisch onderzoek. Bijvoorbeeld de primaire bronnen zoals de Registers van de Burgerlijke Stand (geboorte-,

huwelijks- en overlijdensregisters) van na 1811, de registers van naamsaanneming en de retroacta van de burgerlijke stand (de doop-, trouw- en begraafboeken van de kerken). Daarnaast zullen andere archieven ter sprake komen zoals bevolkingsregisters en rechterlijke archieven van vóór en na 1811.

De kosten bedragen 100 gulden of 45,40 euro per persoon. Dit is inclusief koffie en/of thee en fotokopieën. Het aantal plaatsen is beperkt tot maximaal 15 personen. Het minimum aantal deelne-

Genealogische vragen

Mevrouw N. de Weerd uit Weesp heeft de volgende genealogische vragen. Wie kan haar helpen?

1. Willem Willems, j.m. v/h Broekland, ged. Terwolde ???, belijdenis Nijbroek 24.04.1720, tr. Nijbroek 29.04.1719 Willemken Gerrits.
Gevraagd: doop en voorgeslacht van Willem Willems.
2. Gerrit Jan van Voorst, ged. Olst ??? circa 1780, overl. Veessen 02.11.1847, tr. ??? Jennigjen Gerrits, ged. Olst ??? circa 1788, overl. Oene 19.10.1875. Zoon van Harmen van Voorst en N.N.
Gevraagd: doopdata, huwelijk en voorgeslacht van Gerrit Jan van Voorst.
3. Lambert Peters van Til (zoon van Peter van Til en N.N.), ged. Twello ???, overl. Teuge 06.07.1804, tr. voor 1749 in ??? Gerritje van Thiel, ged. ???, overl

mers is 10 personen.

De exacte data zijn nog niet bekend maar de cursus zal waarschijnlijk starten in september 2002. De cursus zal plaatsvinden in de werkruimte van de OKV aan de Stationsstraat, waarschijnlijk op een dinsdag- of woensdagavond.

Plaatsen zullen worden toegewezen op basis van volgorde van aanmelding. Dus meldt u zich zo snel mogelijk aan!
Leden die de cursus willen volgen kunnen zich opgeven bij Jan Groenenberg, tel. (0571) 27 60 37 (na 18.00 uur).

Twello 09.12.1798.

Gevraagd: doopdata, trouwdatum en voorgeslacht van Lambert Peters van Til.

4. Jan Janssen (kers) genaamd Grave, ged. Vaassen ???, overl. voor 1747, tr. waarschijnlijk Vaassen voor 1719 Maria Derks, beiden lidmaat N.H. Kerk in Vaassen in sept. 1719.
Gevraagd: aanvullende gegevens en voorgeslacht van Jan Jansse.
5. Willem de Weerd, schipper, ged. Veessen 1773, tr. ??? Hendrina van Marle, geb. Vorchten.
Gevraagd: huwelijk en voorgeslacht van Willem de Weerd.

Wie haar kan helpen, kan contact opnemen via tel. (0294) 41 21 81 of schrijven naar mevr. N. de Weerd, Sportparklaan 183, 1382 SB Weesp.

Een bijzondere foto

door K.W. Gorter

Het door B. ten Bosch geschreven artikel "Het jagertje van Ter Velde" verscheen in de Kroniek 2000-1. Zoals u misschien nog weet, ging dat uitvoerig in op de fatale crash van een P-51D Mustang in Terwolde op 2 oktober 1944. Deze Mustang werd gevlogen door de Amerikaanse piloot George Logan. Hij behoorde tot het 336^e Fighter Squadron van de 4^e Fighter Group, dat op het vliegveld Debden in Essex (Engeland) was gestationeerd.

Om nog wat aanvullende informatie over George Logan te krijgen heb ik regelmatig van het internet gebruikgemaakt. Zo kwam ik er achter dat er een *association* (vereniging) bestaat voor oud-piloten van de 4^e Fighter Group. Men beschikt over een eigen internetpagina (www.fourthfighter-group.com), met daarop allerlei gegevens over de oud-vliegers. Dit is per squadron gedaan, want de 4^e FG bestond uit drie squadrons: het 334^e, 335^e en het 336^e. Van veel gevechtspiloten zijn foto's beschikbaar, en zo ook van George Logan. Dit was een enorme verrassing. Onder de foto stond: 'courtesy Donald J. Pierini'. Het bleek dat de heer Pierini, een luitenant-kolonel b.d. en zelf ook een voormalige Mustangpiloot van het 336^e, de originele foto in zijn bezit had. Van hem kreeg ik een kopie van de bewuste foto opgestuurd. In zijn brief van 5 oktober 2001 schrijft hij het volgende:

"Ik herinner me niet veel specifieke details over Lt. Logan, maar hij had de reputatie dat hij een erg goede piloot was. Lt. Logan kwam uit de plaats Upper

Montclair, in de staat New Jersey. Hij voltooide 56 missies voordat hij met zijn toestel crashte. Niemand van ons in zijn squadron wist precies wat er met hem boven Nederland was gebeurd; we kregen er geen details over te horen gedurende de oorlog. We gingen er van uit dat hij in de Zuiderzee was gecrasht. Een vriend van me heeft het artikel van Bertus ten Bosch "Het jagertje van Ter Velde" vertaald. Zijn beschrijving van wat hij toen gezien heeft, is de enige informatie die ik heb over wat er met Lt. Logan is gebeurd. Bedankt dat je het naar me hebt opgestuurd."

Nog een ooggetuigenverslag

Tijdens de oorlog is er door een andere Mustangpiloot een ooggetuigenverslag opgesteld naar aanleiding van de crash. Een kopie van dit verslag werd mij door de *Air Force History Support Office* toegestuurd. Dit is een eenheid van de Amerikaanse Luchtmacht die zich met de luchtmacht-

geschiedenis bezighoudt. Bij hun brief zat een kopie van Missing Air Crew Report 9253 (rapport over vermiste vliegers), dat onder meer het onderstaande ooggetuigenverslag van piloot Franklin W. Young bevat, en een landkaartje. Het geeft een beeld van wat zich destijds in de lucht afspeelde. De datum van het rapport is 5 oktober 1944.

“Ik vloog in 3^e positie bij Lt. George H. Logan jr. en we waren op een hoogte van 23.000 voet op weg naar huis terug van het escorteren van bommenwerpers die Hamm hadden gebombardeerd. Ik merkte dat hij raar aan het vliegen was. Dit duurde ongeveer een minuut, toen trok hij steil naar boven op en het toestel deed vervolgens een halve rol en ging recht naar beneden, in een traag rollende beweging. In een spiraalvormige vlucht waarbij ik een snelheid bereikte van 500 [mijl per uur] ging ik hem achterna. Het laatste wat ik van hem zag was dat hij door de wolken

heen ging op een hoogte van ongeveer 5000 voet. Ik ging door de wolken om te zien waar hij was gecrasht, maar ik kon nergens rook ontdekken. Dit gebeurde ten zuidoosten van de Zuiderzee, tussen Apeldoorn en Zwolle. Terwijl hij naar beneden ging riep ik hem driemaal op en vroeg of hij in orde was, maar ik kreeg geen antwoord. De wolken waren opengesbroken maar hij ging door een groot flard van dichte bewolking heen. Het waren koppen van ongeveer 1000 voet dik op een hoogte van zo 'n 5000 voet. Onze koers was ongeveer 265 graden toen dit gebeurde.”

*Franklin W. Young
2nd Lt., Air Corps.*

Bronnen

- Air Force History Support Office, Bolling Air Force Base, Washington, D.C.
- Mr Donald J. Pierini, Austin, Texas

Zigeuners

door J. Lubberts

Zigeuners hadden in het verleden geen goede naam. Zij werden vaak, ten rechte of ten onrechte, beschuldigd van diefstal. In het algemeen was het zo dat men ze liever zag gaan dan komen. Er werd weinig verschil gemaakt tussen woonwagenbewoners. Het waren of zigeuners of schooiers. De Schooiersdijk in Teuge herinnert hier nog aan. Daar stonden vaak mensen met een

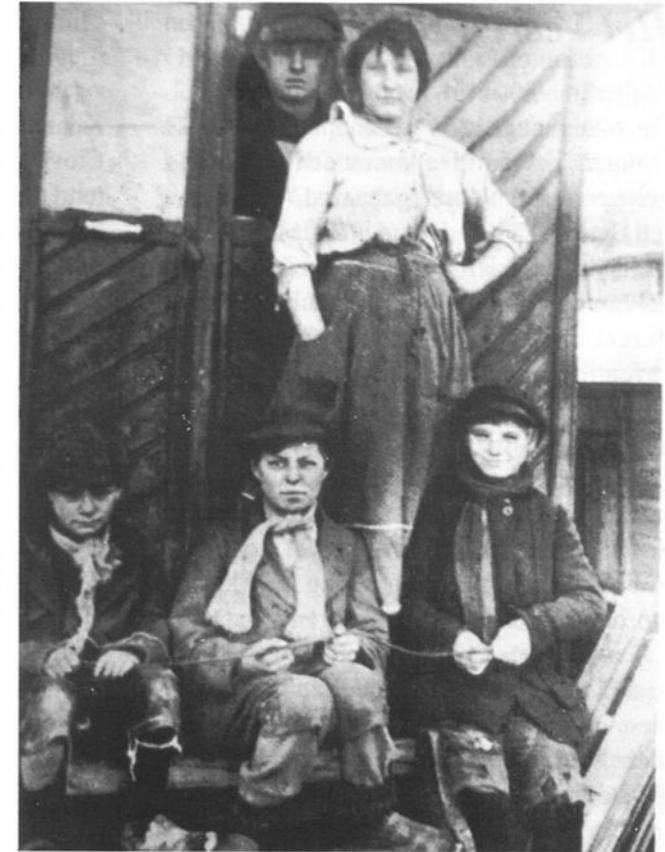
woonwagen. In een krant van 1914 dook dit verhaal op.

Nijbroek 9 februari 1914.

‘t Schijnt dat de zigeuners ‘t in deze streken nog al naar hun zin hebben. Telkens horen we er van. Zo nu en dan komen ze ook ons dorpje vereren. De vorige week trokken ze

ons voorbij na eerst Terwolde aangedaan te hebben. Ook de zuivel-fabriek (Terwolde) wisten ze spoedig te vinden. Een der dames trok er met een kan op af, om de huishouding van melk te voorzien. ‘t Geld ervoor was niet meegebracht. Toch zou ‘t haar lukken de kan gevuld te krijgen. Aan de melkmeter werd opgedragen de kan met ondermelk (afgeroomde melk) te vullen. Maar daarvoor was de dame niet gekomen. ‘t Moest volle melk zijn. Zonder veel woorden te verspillen houdt ze de kan, vol ondermelk omgekeerd boven ‘t vat, waar ze uit gevuld was en eiste betere waar. Dat leek de voorzitter, die juist aanwezig was, toch wel een beetje te bar. Met een paar krachtige woorden werd haar beduid, dat ze nu toch aan het verkeerde kantoor was. Onthutst trok ze af.

Zij zal ‘s nachts wel een koe van een paar liter melk afgeholpen hebben.

Onbekend zigeunergezin.

Een tijdje later stond het volgende in de krant.

“Terwolde. De zigeuners zijn woensdag vertrokken, uitgeleid door de gemeenteveldwachter. Aan vele kleine diefstallen zal daardoor een einde komen.”

In 1919 stond in het Eper krantje:

“Naar men ons mededeelde waren op de dijk tussen Oene en Veessen vele woonwagens bijeen, waarvan de bewoners meenden door hun sterkte de baas te kunnen spelen, doch

dit brak hun op. De mensen in de omtrek werden de last eindelijk moede en in grote getale, gewapend met hooivorken en grepen kwamen zij opzetten en dwongen de ongenode gasten om de wagens in te gaan en ogenblikkelijk te vertrekken. Een vrouw in een der wagens meende met een revolver bang te zullen maken, maar zij had geen succes. Fluks waren een paar man met geweren bewapend en deze dreven de bende in de richting Welsum. Een flink optreden dat navolging verdient.”

Het Veeren Bedde

Op 1 augustus 1861 verkoopt Gerrit Jan Oolman, ijzersmid te Voorst een stuk land gelegen onder Voorst, genaamd "Het Veeren Bedde". Dit stuk land is kadastraal bekend als sectie F nummer 862 bestaand uit hakhout, groot vier roeden en acht ellen en nummer 863 bouwland, groot achtenzeventig roeden en zeventig ellen.

De grond is gelegen aan wat wij nu kennen als de Rijksstraatweg te Voorst en omvat het bebouwde gedeelte waar de huisnummers 18 tot en met 22 staan. Dit deel van de Rijksstraatweg voorbij Bakker Bril, aan de linkerkant van de weg richting Apeldoorn wordt ook wel de Huttendijk genoemd.

In de Kadastrale Atlas Gelderland uit 1832 zien wij dat dit stuk grond op dat moment toebehoort aan de Wed. Balthazar Rutger Wicherlink, rentenierster te Zwolle. Zij bezit in Voorst ruim 41 hectare grond. In Appen is zij onder andere eigenaar van Het Hof te Appen. Negen jaar later op 16 september 1841 verwerft Gerrit Jan Oolman "Het Veeren Bedde".

Het kan zijn dat met het "Veeren Bedde" geduid wordt op overvloedige hoeveelheid varens, die wij nu nog treffen in de moerasachtige stukken grond met dijkes langs de Huttendijk en Kruisallee waar bomen op geteeld worden.

De buurtschap Appen telt slechts een handvol boerderijen. In het gebied omsloten door Appenseweg (Vroeger de Reuvekamp, Reuven = bieten), Watergatstraat, Bandijk en Rijksstraatweg liggen de boerderijen

door F. Roos

Kemenade, Bellemanshofstede, Hissink, Clovink, Hof te Appen en Adelt. Het meeste land is in cultuur gebracht. Weiland en bouwland. Daar tussenin hakhout en heide. Afgezien van de straatweg zijn er slechts zandwegen en paden door de landerijen.

Nieuwe eigenaar

Na twintig jaar, in 1861, verkoopt Oolman in herberg "de Beer" zijn eigendom aan Berend Hendrik Hendriks, rentmeester te Voorst, die optreedt als gemachtigde van Herman Hendriks, timmerman te Voorst. De prijs bedraagt 1300,00 gulden. Herman Hendriks was gehuwd met Aaltje Knol. Bij haar overlijden in 1899 erft haar zoon Gerrit Willem Hendriks, timmerman te Voorst "Het Veeren Bedde". In de acte luidt de omschrijving: "een huis, timmerschuur, houtloods, erf, tuin en bouwland genaamd het Veeren bedde te Voorst, aldaar voor het geheel kadastraal bekend in de sectie F nummer 1218 en 1219 te zamen groot 82 aren 05 centiarens."

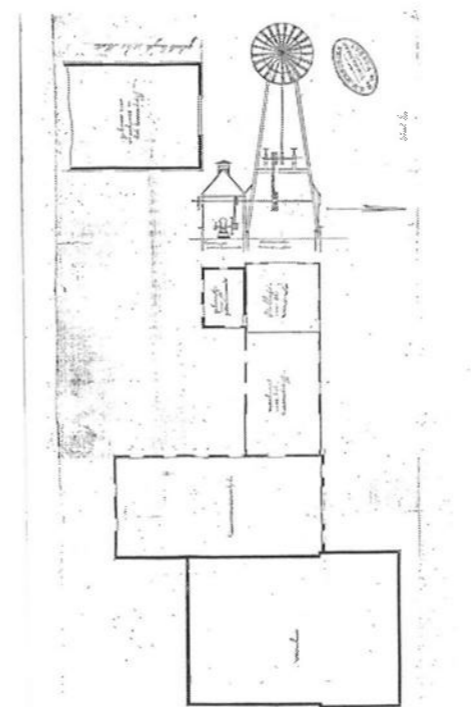
De familie Hendriks is ontwikkeld en niet onbemiddeld. Berend Hendriks is rentmeester op de Poll en tevens houtverkoper. Zijn broer Herman heeft een bloeiend timmer- en aannemingsbedrijf. Het timmerbedrijf ligt gunstig ten opzichte van de bossen van de Poll vanwaar het meeste hout aangevoerd wordt.

Uit het feit dat Aaltje Knol een testament gemaakt heeft blijkt dat er sprake is van enig vermogen. Herman Hendriks en Aaltje Knol hebben vier kinderen. Gerrit Willem

Hendriks volgt zijn vader op, Berend Hendrik is bloemist te Enschede, Hermanna Aleida is gehuwd met de notarisklerk Johannes Wigman en Berendina is ongehuwd.

Timmerfabriek

Gerrit Willem Hendriks verwerft veel bezittingen in Voorst. Klaarblijkelijk gaan de zaken goed. In 1904 dient hij bij de gemeente het verzoek in om een stoomtimmerfabriek op te richten. De timmerfabriek bestaat uit een aantal zaag- en boormachines voor het machinaal maken van kozijnen, ramen en deuren. Het geheel wordt aangedreven door een windmolen en

Ontwerp timmerfabriek (1904)

een petroleummotor.

Omstreeks 1907 wordt het timmerbedrijf door brand verwoest. In 1908 verkrijgt Hendriks toestemming van de gemeente om een aantal huizen op de plaats van de verwoeste timmerfabriek neer te zetten. Dit zijn de huidige huisnummers 22, 20 en 18. Hendriks neemt hypotheek op zijn bezittingen en in 1908 en 1909 worden verschillende huizen op het terrein neergezet.

Karakteristieke buurt

Hendriks is een ambitieus man en vooruitstrevend. Met de bouw van de timmerfabriek vestigt hij als één der eersten een industriële onderneming in het dorp en verschaft werk aan velen.

Na de brand sticht hij een karakteristieke buurt. Bij de bouw van de huizen maakt hij gebruik van witte kalkzandsteen. Deze kalksteen wordt gefabriceerd aan het Apeldoorns Kanaal, in die periode ook een opkomende industrie. De huizen zijn rijk voorzien van ornamenten en van verschillende architectuur. Waarschijnlijk is Hendriks zelf de ontwerper. Bij de bouw worden de tuinen afgezet met witte palen. De verschillende villa's, gelegen tussen grote eiken en voorzien van met grind bestrooide opritten geven de buurt een voornaam karakter.

Op 18 maart 1909 wordt door Johannes Rouwenhorst, timmerman en opzichter te Apeldoorn en als opzichter in dienst van Hendriks, het faillissement van Hendriks aangevraagd. Na herhaalde oproepen door de rechtbank blijkt Hendriks zich in Rosendaal en Antwerpen te bevinden.

Het blijkt dat hij al geruime tijd op te grote voet leeft. Voor bijna 20.000 gulden zijn schulden gemaakt. Kruidenier Holtrigter, bakker Brill, smid Busser, café- en stalhouder Koldewey en molenaar Nussink zijn de belangrijkste schuldeisers uit het dorp. Verder zijn grote bedragen verschuldigd voor geleend geld en het plaatsen van de machines in de timmerfabriek.

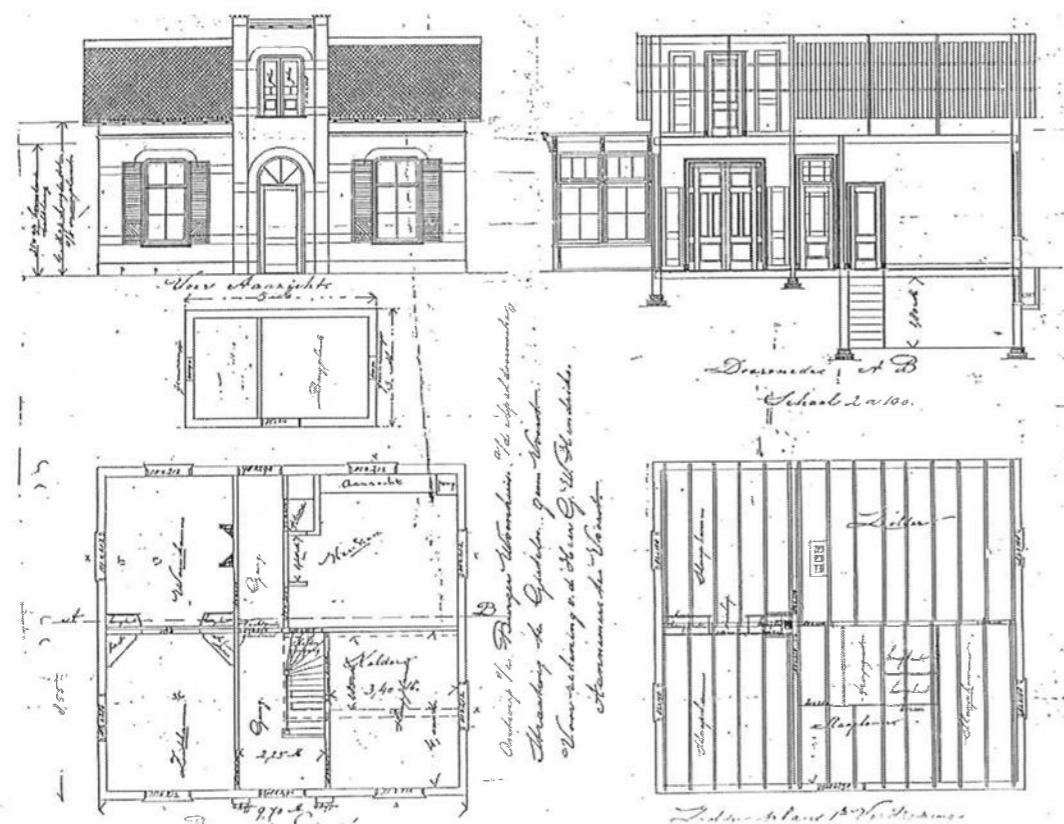
Op 23 maart 1909 wordt Gerrit Willem Hendriks failliet verklaard. De curator Mr H.G. Jordens uit Deventer maakt in april 1909 de inventaris in Villa Johanna (Rijks-

straatweg 18) waar vrouw en dochter van Hendriks wonen.

Inventaris

In het huis worden gevonden:

- In de voorkamer: karpet, twee raamgordijnen, defecte hanglamp, spiegel, klokje, twee vazen, glazenkastje met enig glas- en aardewerk, drie vaasjes, zwart-houten tafel, vier kussenstoelen en canapé, vulkachel met tegelplaat, zuiltje, 3 matten en vloerzijl, twee antieke schotels en vier dito kopjes, theetafel, tafeltje met beeld,

Bouwtekening Villa Johanna (Rijksstraatweg 18) ook wel genoemd Mon Repos.

twee schilderijen, divers serviesgoed en glaswerk in de muurkast;

- In de suite: vloerzijl, karpetje, twee matten, raamgordijn, lamp, spiegel, schoorsteen-garnituur, zes rietmatstoelen, tafel met kleedje, vier poefen, petroleumstel met ketel, kachel met pijp en schilderij;

- In de tweede voorkamer: vloerzijl, karpetje, raamgordijnen, spiegel, twee schilderijen, mahonie linnenkast, drie vazen, mahonie tafel, tafelloper, zes rietmatstoelen, kachel, plaat, zuiltje, twee tafeltjes, bel, asbakje en bloempot met plant;

- In de gang: friese klok, kapstok, ganglamp, drie matten, traploper met 19 koperen roeden en een damesrijwieltje;

- In de keuken: geëmailleerd fornuis met pijp, kachel met pijp, vijf stoelen, tafel, spiegel, bloemmand, naaimachine, hanglamp, klok en enig aarde- en glaswerk;

- Op de bovenverdieping in de eerste slaapkamer: gewreven linnenkastje, geverfde wastafel, bedkastje, tafeltje, lamp, stoel, standaard met kooi en vogel, vloermat en kachelkje;

- Tweede slaapkamer: 3 gordijntjes, wastafel, twee stoelen;

- Op de zolder: kachel met pijp, twee schilderijen en twee gordijntjes;

- Buiten: tien kippen en een haan;

- In het schuurtje: drachtig schaap, 2 geiten, ladder, broodplank met enige manden;

- In een tweede schuur: oud ijzer, partij prikkeldraad en rommel;

- In een stalletje: een bruine pony.

Verkoop in 1909

Op 28 mei 1909 is de publieke verkoping van de villa's, burger- en landbouwers- en arbeiderswoningen, bouwterrein, bouwland

en bouwgrond van Hendriks. De veiling wordt gehouden in "het Wapen van Gelderland" te Voorst.

Rijksstraatweg 20

Villa Esperanza (Rijksstraatweg 22), waar nu de familie van Hall woont, een villa met tuin en boomgaard, is nog in aanbouw. Nummer 20, een villa met koetshuis, stal, bergplaats, tuin en boomgaard wordt voor 2700 gulden verkocht aan zijn broer Berend Hendriks te Enschede, nu familie Roos. Villa Johanna (Rijksstraatweg 18), een villa met schuurtje en tuin wordt bewoond door de vrouw en dochter van Hendriks en is heden van Freek en José Wagenaar.

Na 1910 verandert er weinig aan de situatie. Er worden wat huizen bijgebouwd, onder andere de kruidenierswinkel van Olthof, later het huis van Ziens, en de boomgaard en het land achter de huizen wordt apart verkocht aan andere eigenaren waaronder de provincie, die een steunpunt voor zoutopslag vestigt.

Aan de buitenkant worden de villa's in oorspronkelijke staat gehouden. Ze staan op de lijst van gemeentelijke monumenten.

Uit de bladen

Hieronder volgt een selectie uit de bladen van de zusterverenigingen waarmee we een ruilabonnement hebben. Ze zijn tijdens de openingsuren in onze bibliotheek in te zien.

In **Arent thoe Boecop, nr. 70** staat een artikel over de stadsomroepers in Elburg. De eerste kwam in 1761 in functie, de laatste overleed in 1974. Hierna werd geen nieuwe meer benoemd. In de Resolutieboeken van de stad heeft de schrijver, Willem van Norel, bepalingen uit 1807 gevonden over de functie van stadsomroeper. Hij beschrijft verder de levens van de verschillende omroepers. Op foto's zijn ze in functie te zien.

Verder in dit blad een uitgebreid artikel over prikkeldraad, heggen en hekken in het landschap. De schrijver is Tom Bergstra. Hij is lid van de Stichting Landschapselementen Elburg die inmiddels in het hekkenproject zo'n 50 houten hekken in de omgeving heeft geplaatst. Ook voor komend jaar staat zo'n aantal in de planning.

In **Regiocontact, dec. 2001** staat het programma van de cultuurhistorische fiets- en wandeltochten voor komend seizoen. De tochten doorkruisen het werkgebied dat de Vecht, Veluwe en IJsselstreek omvat. De eerste tocht is op 1 april rond Heino. Op 25 mei is er in onze omgeving de Broeklandfietsocht, nl. tussen Terwolde en Apeldoorn. De laatste tocht is op 12 oktober.

Een nieuw ruilabonnement hebben we met de **Nederlandse Genealogische Vereni-**

door J. Roosenschoon

ging, afdeling Veluwe. In nr. 4 gaat het o.a. over oude briefhoofden uit Apeldoorn, over postbodes en hoe je gemakkelijk nuttige loopbaangegevens van PTT-medewerkers kunt verkrijgen voor genealogisch onderzoek.

Een andere genealogische vereniging, **de Veluwse Geslachten**, gaat samenwerken met het gemeentearchief te Barneveld. Hier komt nu een Historisch Kenniscentrum waarin ook de uitgebreide bibliotheek van de Veluwse Geslachten een plaats krijgt. Bezoekers kunnen nu vijf dagen in de week terecht voor raadpleging hiervan of van de genealogische cd-roms.

Liefhebbers van bouwkunst kunnen terecht in **Ambt & Heerlijkheid, nr. 134** uit Rheden. Nelleke den Boer-Pinxter schrijft in de reeks architectuur een artikel over het Renaissance- en neo-Renaissancebouwen en verder een artikel over de Rijksbouwmeester C.H. Peters die leefde van 1874-1932. Hij is vooral bekend van de postkantoren die hij in een geheel eigen stijl ontwierp: de 'postkantorengotiek'.

In **De Hunnepers, dec. 2001** staat het jaarverslag van de A.W.N afdeling 18. Verder een gevarieerde reeks artikeltjes over de verschillende opgravingen in en rond Deventer en het onderzoek daarover. Zo zijn er verhalen over kleipijpen, een middeleeuwse benen drietand en de 'Stadsdrekke' van de Rielerenk.